

mediocriter prudens ambigit. Si
fortasse dicturi sunt deos quod esse
omnes bonos: demones aut alios ma-
los alios bonos. Et eos per quos ad
vitam in eternum beatam perveniamus con-
suetos esse censebunt: quos bonos
optinant. Quod quale sit: iam involun-
tate sequenti videndum est.

Explicit liber octavus.

Incapitula libri noni.

- i **Ad quem articulum disputatio
promissa pervenerit et quia discus-
tendum sit de residua questione**
- ii **An inter demones quibus dii
superiores sunt sit aliqua pars
bonorum quorum perfidio ad veram
beatitudinem possit anima huma-
na pervenire.**
- iii **Que demones apuleius as-
scribat quibus cum ratione non
subtrahat nichil virtutis as-
signat.**
- iiii **De perturbationibus que anime
accidunt que sit peripateticorum
stoicorumque sententia.**
- v **Quod passiones que christianos
animos afficiunt non in vicium
trahant sed virtutem exerceant**
- vi **Quibus passionibus demones
offendunt apuleio aguntur quo-
rum opera homines apud deos as-
serit adjuvari.**
- vii **Quod platonici fingunt po-
etarum infamatos deos asserant
de quorum studiorum certamine
heptetes demonum non deorum sint**
- viii **De diis celestibus et demonibus
aeris hominibusque terrenis apu-
lei platonici diffinitio.**
- ix **An amicitia celestium deorum per
intercessionem demonum possit
hominum provideri.**
- x **Quod secundum platonis sententiam**

- minus miseri sunt in corpore mor-
tali quam demones in eternum.
- xi **De opinione platonico-
rum qui putant hominum animas demones
esse post corpora.**
- xii **De eternis contrariis quibus
secundum platonicos demonum ho-
minumque natura distinguitur.**
- xiii **Quomodo demones si nec cum diis
beati nec cum hominibus sunt mi-
seri inter utraque partem sine utri-
usque communiione sint medi.**
- xiiii **An homines cum sint mortales
possint vera beatitudine esse fe-
lices.**
- xv **De mediocritate dei et hominum
homine christo ihesu.**
- xvi **An rationabiliter platonici dif-
fimerint deos celestes declina-
tes terrena concupiscentia hominibus
non misceri quibus ad amicitiam
deorum demones suffragentur.**
- xvii **Ad consequendam vitam beatam
que in participatione est summi
hominum non tali mediatore indige-
re homines qualis est demon
sed tali qualis est unus christus**
- xviii **Quod fallacia demonum dum sua
intercessione viam spondet ad
deum hoc admittatur ut homines
a via veritatis auerant.**
- xix **Quod appellatione demonum iam
nec apud cultores eorum assuma-
tur in significatione alicuius
boni.**
- xx **De qualitate scientie que demo-
nes superbos facit.**
- xxi **Ad quem modum dii voluerit
demonibus innotescere.**
- xxii **Quid intersit inter scientiam
sanctorum angelorum et scientiam
demonum.**
- xxiii **Nomen deorum falsorum falso as-
scribi diis gentium quod tamen et
angelis sanctis et hominibus**

iustis ex diuinarū scripturarū aucto-
ritate cōmune est.

Expliciūt capitula libri nomi-
Inapit liber nonus **Ca. i.**

Bonos et ma-
los deos esse qui-
dam opinati sūt
quidam vtro de
dijs meliora sen-
tientes tantū eis
honoris laudis-
q; tribuerūt. ut nullū deorū malū cre-
dere auderēt. Sed illi qui deos quos-
dam bonos quosdā malos esse dixe-
rūt. demōes quoq; appellauerūt no-
mine deorū. quanq̄ et deos sed rariū
noīe demonū. Ita ut ipm iouem quē
volūt esse regem ac principem cete-
rorū ab homero fateantur demonem
nūcupatū. Hij autē qui omnes deos
nō nisi bonos esse asserunt: et longe
pstantiores eis hominib; qui phibentur
boni merito mouentur demonū fa-
ctis que negaē nō possunt: eaq; que
nullo modo a dijs quos omnes bonos
volunt cōmitti posse existimātes dif-
ferentiā inter deos et demones adhi-
bere cogūtur: ut quicquid eis merito
displicet in operib; vel affectib; pra-
uis quibus vim suā manifestāt oculi-
ti spūs id credāt esse demonū nō de-
orū. Sed quia eosdē demōes inter
homines et deos ita medios cōstitu-
tos putāt. tanq̄ nullus deus homini
misceatur ut hinc pferant desiderata
inde referāt impetrata. atq; hoc pla-
tonici precipui phoz ac nobilissimi
sentiant cū quibus velut cū excellen-
tiorib; placuit istā examinare questi-
onē. vtrū cultus plurimorū deorū p-
fit ad consequendā vitam beatā que
post mortem futura est: libro superiore
quesiuimus. quo pacto demones qui

talibus gaudēt qualia boni et prudē-
tes homines auersantur et damnant
id est sacrilegia. flagicōsa. facinoro-
sa nō de quolibet hōie s; de ipis dijs
figmenta poetarū. et magicarū artūz
sceleratā puniendāq; violentiaz pos-
sint quasi ppinquoiores et amiciores
dijs bonis conciliare homines bonos:
et hoc nulla racōne posse comptū est.
Proinde hic liber sicut in illius sine
promissimus. disputacōnem cōtinere
debet de differentiā si quā volūt esse
nō deorū inter se quos omnes bonos
dicūt nec differentiā eorū et demonū
quorū illos ab hominib; longe late-
q; sciungunt. istos inter deos et ho-
mines collocāt: s; de differentiā iporū
demonū. qd ad presentē pūnet que-
stionem. **Capitulū secundū**

Hud plerosq; enī vsitatum est
dici alios bonos alios malos
demones. Que siue sit etiā platonicō
rū siue quozūlibet sententia. nequa q̄
eius ē negligenda discussio: ne quis-
quā vltut demones bonos sequēdos
sibi esse arbitretur p quos tanq̄ me-
dios dijs quos omnes bonos credit
dum cōciliari affectat et studet. ut q-
si cū eis possit esse post mortē irretitus
malignorū spiritūū deceptusq; falla-
cia. longe aberrēt a vero deo: cū quo
solo et in quo solo. et de quo solo. ani-
ma hūana id est rationalis et intelle-
ctualis beata est. **Ca. terciū**

Que igitur est differentiā demo-
nū bonorū et malorū: quando-
quidem platonicus apuleius de hijs
vniuersaliter differens et tam multa
loquens de aerijs eorū corporib;. de
virtutib; tacuit animorū quib; essent
p diti si essent boni. Tacuit ergo bea-
titudinis causam. iudiciū vero miserie
tacere nō potuit: confitēs eorū mentē
qua racōnales esse phibuit. nō salte;
imbutā munitāq; virtutē. passiomb;

eis qui aderat quavis in mortis vicinia
curiosissime attēdis: vtrū necne phis
animo turbaretur. Deinde tempesta-
te transacta mox ut securitas p̄buit
colloquendi vel etiā garruendi locuz:
quidā ex hijs quos nauis illa portab-
bat. diues. luxuriosus. asyaticus phm
cōpellebat illudens q̄ extimulsi atq̄
pallisset: cū ip̄e mansisset intrepidus
in eo qd̄ impendebat exicio. At ille ar-
ristippi socratica responsū reulit: qui
cū in re simili eadē verba ab homie si-
mili audisset. respondit illū p̄ anima
nequissimi nebulonis merito nō fuisse
sollicitū: se aut̄ p̄ aristippi anima timē
debuisse. Hac illo diuute responsione
depulso: postea quesuit. **A.** gellius a
pho nō exagitādi animo sed discen-
di que nam illa racō esset pauoris sui.
Qui ut doceret hōiem sciendi studio
nauiter accensum. protulit statim de
sarcinula sua stoici epictiti libru3. In
quo ea scripta essent que cōgruerēt
decretis zenonis et crisippi. quos fuisse
stoicorū principes nouimus. In eo li-
bro se legisse dic̄. **A.** gellius hoc stoicis
placuisse: q̄ animi visa que appel-
lant fantā alias. nec in potestate est
vtrū et quando incidant animo. cum
veniāt ex terribilibus et formidabili-
bus rebus. necesse esse etiā sapientis
animū moueāt ita ut paulisp̄ vel pa-
uescat metu vel tristitia contrahatur.
tanquā hijs passiombz p̄uenientibus
mentis et racōnis officiū: nec ideo tñ
in mente fieri opimionē mali. nec ap-
probari ista. eisq̄ consentiri. **H**oc enī
esse volūt in potestate: idq̄ interesse
censent inter aimū sapientis et stulti q̄
stulti aimus eisdē passiōibz cedit atq̄
accomodat assensū mentis: sapientis
autē quavis eas necessitate patiatur
retinet tamen de hijs que appetere vel
fugere racōnabiliter debet verā et sta-
bilem incōcussa mente sententiā. **H**ec

ut potui nō quidē om̄o dius. **A.** gellio
sed certe breuius et ut puto planius
exposui: que ille se in epictiti libro le-
gisse cōmemorat eū ex decretis stoicorū
dixisse atq̄ sensisse. **Q**ue si ita sūt:
aut nichil aut pene nichil distat. inter
stoicorū aliorūq̄ phorū opimionē de
passiombz et pturbacōibz animorū.
Vterq̄ enī mentē racōneq̄ sapientis
ab eaz dñatione defendūt. **E**t ideo
fortasse dicūt eas in sapientē non ca-
dere stoici: quia nequaquā eius sapiē-
tiam qua utiq̄ sapiēs est ullo errore
obnubilant: aut labe subuertūt. **A**ccidūt
autē animo sapientis. salua sere-
nitate sapientie. p̄pter illa que como-
dax in comoda appellāt: quavis ea
nolunt dicere bona vel mala. **N**am p̄-
fecto si nichil pendēt eas res ille phis
quas amissuz se naufragio sentiebat
ficuti est vita ista salusq̄ corp̄is: nō
ita illud piculū phorū reseret. ut pallo-
ris etiā testimonio p̄deretur. **V**erū-
tamē et illam poterat p̄mōcōnez pati
et fixam tenere mente sententiā. vitā
illam salutēq̄ corp̄is quorū amissio-
nē minabatur tempestatis immami-
tas. nō esse bona: que illos quibz in-
essent facerent bonos sicut facit iusti-
cia. **Q**d aut̄ aiunt ea nec bona appel-
landa esse. sed comoda: verbo: ū cer-
tamini nō rerū examini deputandum
est. **Q**uid enī interest vtrum aptius
bona vocent̄ an comoda: dum tamē
ne hijs p̄uenit non minus stoicus q̄
p̄p̄ateticus pauescat et palleat. ea nō
equaliter appellādo s̄ equaliter esti-
mando. **A**mbō tamē si bonorū istorū
seu comodorū piculis ad flagiciū vel
facinus vrgeantur ut aliter ea retine-
re nō possint: malle se dicūt hęc am-
tere. quibus natura corp̄is salua et
incolumis habetur: q̄ illa cōmittere
quibz iusticia violatur. **I**ta mens vbi
fixa ē ista sententiā nullas pturbacōes

etiam si accidunt inferioribus animi partibus. in se contra rationem prevalere permittit. Quinimo eis ipsa datur: eisque non consentiendo sed potius resistendo. regnum virtutis exercet. Talem describit etiam virgilius eneam ubi ait. Mens immota manet: lacrimae voluuntur manes. **Capitulum quintum.**

Non est nunc necesse copiose ac diligenter ostendere: quid de istis passionibus doceat scriptura divina. qua christiana erudicio datur. Deo quippe illa ipsam mentem subicit regendam et iuvandam: mentisque passiones ita moderandas atque frenandas ut in usum iustitiae convertantur. Denique in disciplina nostra non tam queritur utrum pius animus irascatur: sed quare irascatur: nec utrum sit tristis sed unde sit tristis: nec utrum timeat sed quid timeat. Irasci enim peccatum ut corrigatur. contristari pro afflictio ut liberetur time re peccatum ne pereat: nescio utrum quaequam sana consideratione reprehendatur. Nam et misericordia stoicorum est sole re culpae. Sed quanto honestius ille stoicus misericordia perturbaretur hominis liberandi: quam timore naufragii. Longe melius et humanius et pius sensibus accommodatus cicero in caesaris laude locutus est: ubi ait. Nulla de virtutibus tuis: nec admirabilior nec gratior misericordia est. Quid est autem misericordia. nisi alienae misericordiae quedam in nostro corde compassio: qua utique si possimus subuenire compellimur. Servit autem motus iste rationi quando ita prebetur misericordia. ut iustitia conservetur. Siue cum indigentibus tribuitur: siue cum ignoscatur penitenti. Hanc cicero locutor egregius non dubitavit appellare virtutem: quam stoicus intervicia numerare non pudet. Qui tamen ut docuit liber epicuri nobilissimi stoici ex decretis zenonis

et crisippi. qui huius sectae primas habuerit: huiusmodi passiones in animi sapientis admittunt. quem vicinis omnibus liberum esse voluit. Unde fit consequens ut hae ipsae non putent vitia. Quando sapienti sic accidunt. ut contra virtutem mentis rationemque nihil possint: et una sit eademque sententia pro pateticorum vel etiam platonicorum et iporum stoicorum. Sed ut ait tullius verbi controuersia iam diu coquetur huiusmodi greculos: contentio cupidores quam veritatis. Sed adhuc merito queri potest utrum cum ad vitam penitus pertineat infirmitas. etiam in quibusque bonis officiis huiusmodi ipsorum affectus: sancti vero angeli sine ira puniant quos accipiunt eterna dei lege puniendos: et miseris sine misericordia compassione subueniant et peccantibus eis quos diligunt sine timore opitulentur: et tamen istarum non passionum consuetudine locutionis humane etiam in eos usurpentur. propter quandam operum similitudinem non propter affectionum infirmitatem: sicut ipse deus secundum scripturas irascatur. nec tamen ulla passione turbatur. Hoc enim verbum vindictae usurpant effectus: non illius turbulentus affectus.

Quia interim de sancto **Ca. vi.** Quis angelis questione dilata: videamus quemadmodum dicant platonicus medios demones inter deos et homines constitutos. istis passionum estibus fluctuare. Si enim mente ab his libera eisque durante. motus huiusmodi paterent: non eos diceret apuleius simili motu cordis et salo mentis pro omnes cogitationum estus fluctuare. Ipse autem mens eorum id est pars animi superior qua rationales sunt. in qua virtus et sapientia si ulla eis esset. passionibus turbulentis inferiorum animi partium regendis moderandisque daretur: ipsa inquam mens eorum sic iste platonicus confitetur

falo perturbacionum fluctuat. Subiecta est ergo mens demonum passionibus libidinum. fornicationum. irarum atque huiusmodi ceteris. Que igitur pars in eis libera est composque sapientie qua placeat diis. et ad bonorum morum similitudinem hominibus consulat: cum eorum mens passionum vicibus subiugata et oppressa. quicquid rationis naturaliter habet ad fallendum et decipiendum. tanto acrius intendat quanto eam magis possidet nocendi cupiditas. ¶ C. vii

Quod si quisquam dicit non ex omnibus sed ex malorum demonum numero esse. quos poete quorundam hominum oseres et amatores deos: non procul a veritate confingunt. Nos enim dixit apuleius. falso mentis per omnes cogitationum estus fluctuare. Quomodo istud intelligere poterimus. quam cum hoc diceret. hoc non quorundam hominum id est malorum. sed omnium demonum mediocritate. propter aerea corpora inter deos. et homines describat. Hoc enim ait fingere poetas. quod ex istorum demonum numero deos faciunt et eis deorum nomina imponunt: et quibus voluerint hominibus ex his amicos inimicosque distribuunt ficti carminibus impunita licentia: cum deos ab his demonum moribus. et celesti loco et beatitudinis opulentia remotos esse prohibeant. Nec est ergo fictio poetarum deos dicere qui dii non sunt: eosque sub deorum nominibus inter se decertare propter homines: quos pro studio partium diligunt vel oderunt. Non procul autem a veritate dicit hanc esse fictionem: quam deorum appellat vocabulis qui dii non sunt: tales tamen describuntur demones quales sunt. Demique hinc esse dicit homericam illam mimeruam: que medijs ceteribus grauius cohibendo achilli interuenit. Quod ergo mimerua illa fuerit. poetam vult esse figmentum. eo quod mimeruam deam putat: eaque inter deos quos omnes

bonos beatosque credit. in alti etherea sede collocat: procul a ouersatione mortalium. Quod autem aliquis demon fuerit grecis fauens troianisque contrarius. sicut alius aduersus grecos troianorum opitulato: quem veneris seu martis nomine idem poeta commemorat quos deos iste talia non agentes in habitacionibus celestibus ponit: et huius demones pro eis quos amabant contra eos quos oderant inter se decertauerint: hoc non procul a veritate poetas dixisse confessus est. De his quippe ista dixerunt quos hominibus simili motu cordis et falso mentis per omnes cogitationum estus fluctuare testatur: ut possent amores et odia non pro iusto. sed sicut populus similis eorum in venatoribus et auribus secundum suarum studia partium pro alijs aduersus alios exercere. Id enim videtur plus curasse platonius: ne cum hec a poetis canerentur. non a demonibus medijs sed ab ipsis diis quorum nomina poete fingendo ponunt fieri crederentur. ¶ Capitulum octauum

Quid ipsa diffinitio illa demonum. parumne intuenda est? Vbi certe omnes determinando complexus est: quod ait demones esse genere animalia: animo passiva: mente rationabilia: corpore aerea: tempore eterna. In quibus quique commemoratis nichil dixit omnino: quod demones cum bonis saltem hominibus id viderentur habere commune. quod non esset in malis. Nam ipsos homines cum aliquando latius describendo completeretur. suo loco de illis dicens tanquam de infimis atque terrenis: cum prius dixisset de celestibus diis. et commendatis duabus partibus ex summo et infimo ultimis. tercio loco de medijs demonibus loqueretur. Igitur homines inquit ratione plaudetes. oratione polentes immortalibus animis. moribusque dis membris. leuibus et anxijis mentibus.

dijs: alterum cum beluis cōmune est. Quomā de hominib; loquebatur: quibus sicut beluis mortale corpus est. Isti autē quos inter nos et deos mediatores nobis pdiderūt phi. possunt quidē dicere de animo et corpore: alterū nobis cū dijs. alterū cū hominib; cōmune est: sed sicut dixi tanq̄ in peruersum ligati atq; suspensi seruū corpus cū dijs beatis. dñm animū cū hominib; miseris: parte inferiore exaltati. superiore deiecti. Sñ etiā si quis p̄ propter hoc eos habere putauerit eternitatē cum dijs. quia nulla morte sicut animalū terrestriū animi corpus soluitur a corpore: nec sic existimandum est eorū corpus tanquā honoratorū eternū vehiculū: sed eternū vinculum dānatorū. ¶ Ca. decimū.

Dotinus certe nostre memorie vicinis tēporibus: platonē ceteris excellentius intellexisse laudatur. Is cū de hūanis animis ageret. p̄m q̄t misericors mōelia illis vincula faciebat. Ita hoc ip̄m qd̄ mortales sūt hoies corpe. ad misericordiā dei p̄tis pertinere arbitratus est: ne semp huius vite miseria tenerentur. Hac misericordia indigna iudicata est iniquitas demonū: que in animi passiuū miseria nō mortale sicut hoies: sed eternum corpus accepit. Essent quippe feliciores hominib; si mortale cum eis haberent corpus. et cū dijs animū beatum: essent autē pares hominib;: si cū animo misero. corpus salte; mortale cum eis habere meruissent. Si tamē acquirerent aliquid pietatis ut ab erūmis vel in morte requiescerēt: nane vero non solum feliciores hominibus nō sunt animo misero. sed etiā miserores sūt p̄petuo corporis vinculo. Nō enī aliqua pietatis et sapientie disciplina proficientes intelligi voluit ex demonib; fieri deos: cum apertissime

dixerit demones eternos. ¶ Ca. xi.

Dicit quidē et animas hominū demones esse. et ex hominib; fieri lares laruas q; manes. lares si meriti boni sunt: lemures si mali seu laruas: manes autē deos dici: si incertū est bonorū eos seu malorū esse merito. In qua opinione quantā voragmē aperiat sectandis pditis moribus. quis nō videat. si vel paululū attendat: quādo quidē quālibet nequā homines fuerint. vel laruas se fieri dū op nātur: vel dum manes deos. tanto piores sūt. quanto sunt nocendi cupidiores ut etiā quibusdā sacrificans tan p̄ diuinis honoribus post mortē se mutari opinētur ut nocentes. Laruas quippe dicit esse noxios demones ex hominibus factos. Sed hinc alia questio est. Inde autē phibet appellari grece beatos eudemones q; boni sūt animi hoc est boni demones: animos quoq; hoim demones esse confirmans. ¶ Ca. xii.

Sed nūc de his agimus. quos in natura ppria descripsit inter deos et hoies genere animalia: mēte rationalia: animo passiuā corpore aerea: tēpore eterna. Nemp̄ cū p̄ deos in sublimi celo. hoies autē in terra infima disinctos locis et nature dignitate secerneret: ita cōclufit. Habetis inquit interim bina animalia: deos ab hominib; plurimū differētes loci sublimitate. vite p̄petuitate. nature p̄fectōe: nullo inter se p̄p̄inquo cōmunicati cū q; habitacula summa ab infimis tāta intercapedo fastigij dispescat et viuacitas illic eterna et indefecta sit hec caduca. et subseciua: et ingemilla ad beatitudinē sublimata. hec ad miseras infimata. Sic terna vido cōmemorata cōtraria de duabus nature partib; vltimis: id est summis atq; infimis. Nam tria que proposuit

de dijs laudabilia. eadē repetiuit alijs
quidē verbis: ut eis aduersa alia tria
ex hominib; redderet. **T**ria deoz; hec
sunt: loci sublimitas. vite perpetuas.
perfectio nature. **H**ec alijs verbis ita
repetiuit. ut eis tria contraria hūane
condicōnis opponeret: cū et habitas-
cula inquit sūma ab infimis tanta in-
ter capedo fastigij dispelcat. quia dix-
erat loci sublimitatē: et viuacitas in-
quit illic eterna. tū defecta sit hic cas-
duca et subseciua quia dixerat vite p-
petuitatē: et ingemia illa inquit ad būs-
tudine sblimata. hec ad miserias infi-
mata. **N**ullo inter se ppinquo inqt cō-
mūcatu: qz dixerat nature pfectionez
Tria igitur ab eo posita sūt deoz;. id
est locus sublimis. eternitas. beatitudo:
et hys cōtraria tria homin id est lo-
cus infimus. mortalitas. miseria. **I**nter
hec terna deoz; et homin. qm demones
medios posuit: de loco nulla est con-
trouersia. **I**nter sublime quippe et in-
fimū: medius locus aptissimus habe-
tur et dicitur. **C**etera bina restant. quib;
bus cura attentior adhibenda ē: quēs
admodū vel aliena esse a demonib;
ostendatur vel sic eis distribuatur ut
medietas videt; exposcere. **S**; ab eis
aliena esse nō possunt. **N**on enim sicut
dicamus locū medū nec sūmum esse.
nec infimū. ita demōes cū sint anima-
lia racōnalia. nec beatos esse nec mi-
seros: sicuti sūt arbuta vel pecora que
sunt sensus vel racōnis experia recte
possimus dicere. **Q**uoz; ergo ratio
mētib; inest: aut miseros esse aut be-
atos necesse est. **I**tē nō possimus rē-
dicere: nec mortales esse demōes nec
eternos. **O**mmia namq; viuētia aut in
eternū viuūt: aut finiunt morte q; vi-
uūt. **I**am vero iste tēpore eternos de-
mones dixit. **Q**uid igitur restat. nisi
ut hij medij de duob; sūmis vnū ha-
beāt: et de duob; infimis alterū: **N**ā si

vtraq; de imis habebūt aut vtraq; de
sūmis. medij nō erūt: sed in alterutra;
partē vel resiliūt vel recubūt. **Q**uia er-
go hys bimis sic de mōstratū ē carere
vtisq; nō possunt. acceptis ex vtraq;
parte singulis mediabuntur. **A**c per
hoc qz de infimis habere non possunt
eternitatē que ibi nō est. vnū hoc de
sūmis habēt: et ideo nō est alterū ad
complendā medietatē suam: quid de
infimis habeāt nisi miserias. **Ca. xiiij.**
Et itaq; scdm platonicos sub-
limū deoz; vel beata eternitas.
vel eterna bñtudo: homin vero infimo-
rū. vel miseria mortalis vel mortalitas
misera. **D**emonū autē medioz; vel mi-
sera eternitas. vel eterna miseria. **N**ā
et quiq; illis que in defnicōne demo-
nū posuit nō eos medios sicut pmit-
tebat ostendit. **Q**uomiam tria dixit
eos habere nobiscum. qz genere ani-
malia. qz mēte racōnalia qz animo pas-
siua sūt: cū dijs autē vnū. qz tempore
eterna: et vnū ppriū qz corpore aerea.
Quomodo ergo medij. quādo vnum
habēt cū sūmis: tria cū infimis? **Q**uis
nō videat relicta medietate. quantū
inclinētur: et de p̄matur in infimas? **S**;
plane etiā ibi medij possunt inueniri:
ut vnū habeāt ppriū qd ē corpus ae-
reū. sicut et illi de sūmis atq; infimis
singula ppria dij corpus ethereū. ho-
minesq; terrenū: duo vero omnia sūt
omnib;. qz genē sūt animalia. et mē-
te racōnalia. **N**am et ipse cū de dijs et
hominib; loqueretur. habetis inquit
bina animalia: et nō solent isti deos nisi
racōnalia. mente phibē. **D**uo sūt resi-
dua qz sūt animo passiuā. et tēpe eter-
na quoz; hnt vnū cū infimis. cū sūmis
alterū: ut pporcionali racōne liberata
medietas. neq; sustollatur in sūma:
neq; in infima deprimatur. **I**pa ē autē
illa demonū misera eternitas: vel eter-
na miseria. **Q**ui enī ait animo passiuā.

de dijs laudabilia. eadē repetiuit alijs
quidē verbis: ut eis aduersa alia tria
ex hominib; redderet. **T**ria deoz; hec
sunt: loci sublimitas. vite perpetuas.
perfectio nature. **H**ec alijs verbis ita
repetiuit. ut eis tria contraria hūane
condicōnis opponeret: cū et habitas-
cula inquit sūma ab infimis tanta in-
ter capedo fastigij dispelcat. quia dix-
erat loci sublimitatē: et viuacitas in-
quit illic eterna. tū defecta sit hic cas-
duca et subseciua quia dixerat vite p-
petuitatē: et ingemia illa inquit ad būs-
tudine sblimata. hec ad miserias infi-
mata. **N**ullo inter se ppinquo inqt cō-
mūcatu: qz dixerat nature pfectionez
Tria igitur ab eo posita sūt deoz;. id
est locus sublimis. eternitas. beatitudo:
et hys cōtraria tria homin id est lo-
cus infimus. mortalitas. miseria. **I**nter
hec terna deoz; et homin. qm demones
medios posuit: de loco nulla est con-
trouersia. **I**nter sublime quippe et in-
fimū: medius locus aptissimus habe-
tur et dicitur. **C**etera bina restant. quib;
bus cura attentior adhibenda ē: quēs
admodū vel aliena esse a demonib;
ostendatur vel sic eis distribuatur ut
medietas videt; exposcere. **S**; ab eis
aliena esse nō possunt. **N**on enim sicut
dicamus locū medū nec sūmum esse.
nec infimū. ita demōes cū sint anima-
lia racōnalia. nec beatos esse nec mi-
seros: sicuti sūt arbuta vel pecora que
sunt sensus vel racōnis experia recte
possimus dicere. **Q**uoz; ergo ratio
mētib; inest: aut miseros esse aut be-
atos necesse est. **I**tē nō possimus rē-
dicere: nec mortales esse demōes nec
eternos. **O**mmia namq; viuētia aut in
eternū viuūt: aut finiunt morte q; vi-
uūt. **I**am vero iste tēpore eternos de-
mones dixit. **Q**uid igitur restat. nisi
ut hij medij de duob; sūmis vnū ha-
beāt: et de duob; infimis alterū: **N**ā si

etiā misera dixiss: nisi eoz cultoribus erubisset. Porro quia providentia sumi dei. sicut etiā ipi fatentur nō for- tuita temeritate regitur mūdus. Rūz quā esset istoz eterna miseria: nisi ess magna malicia. Si igitur beati recte dicitur eudemōes: nō sūt eudemōes quos inter hoies et deos isti in medio loauerūt. Quis ergo ē locus bonoz rū demonū qui supra hoies infra deos istis pbeant adiutorū: illis ministeri- um? Si enī boni etermīqz sūt: pfecto et beati sūt. Eterna aut beatitudo me- dios eos esse nō finet: quia multū dijs compat: multūqz ab homibz separat. Snde frustra isti conabūtur ostēdē quomō demones boni si et immortas- les sunt et beati recte mediū constitu- antur. inter deos immortales ac bea- tos. et hoies mortales ac miseros. Cū enī utrūqz habeāt cū dijs et beatitu- dinē sez et immortalitatē. nichil autē hoz cū hominibz et miseros et mortas- libus: quō non potius remoti sunt ab homibz dijsqz diuncti. q̄ inter utrosqz mediū constitutis. Tunc enī mediū essent si haberēt et ipi duo quedā sua nō cū bimis alterutroz. sed cū singus- lis utrozqz omūa: sic homo mediū quiddā est. sed inter pecora et ange- los: ut quia pecus ē animal irracōna- le atqz mortale. angelus autē animal racōnale et immortale. mediū homo est inferior angelis superior pecoribz habēs cū pecoribus mortalitatē. racō- nē cū angelis. animal racōnale mor- tale. Ita ergo cum querimus mediū inter beatos immortales miserosqz mortales: hoc inuenire debemus quod aut mortale sit beati: aut immortale sit miserū. **Ca. xiiij.**

Quō et beatus et mortalis ho- mo esse possit: magna est inter homies questio. Quidā enī condicō- nem suā hūlius inspexerūt negaue-

rūtqz hominē capace esse posse beati- tudinis quādiu mortaliter viuit: quis dā vero extulerūt se. et aui sunt dice- re: sapientie opotes. beatos esse posse mortales. Qd si ita est. cur nō ipi poti- us mediū constituūt inter mortales miseros. et mortales beatos: beati- tudinem habētes cum immortalibus. beatis mortalitatē cū mortalibz mise- ris? Profecto enī si beati sūt: mudēt nemini. Nam quid miserius inuidens- tia? Et ideo mortalibz miseros quāto possunt ad osequendā beatitudinem consulūt. ut etiā immortales valeant esse post mortē: et angelis immortali- bus beatisqz cōungi. **Ca. xv.**

Quāto multo credibilius et pbabilius disputat oēs hoies quādiu mortales sunt etiā miseros sint necesse est. Querēdus est mediū q̄ nō solū homo verū etiā deus sit ut ho- mines ex mortalibz miseros ad beatā immōlitate huius mediū beata mor- talitas interueniēdo pducatur: quē ne- qz non fieri mortale oportebat: neqz pmanere mortales. Mortalis quippe factus est nō infirmata verbi diuini- tate sed carnis infirmitate suscepta: nō aut pmanit in ipa carne mortalis quā resuscitauit a mortuis. qm̄ ipē ē fructus mediacōnis eius: ut nec ipi ppter quos liberādos mediator effe- ctus est. in ppetua vel carnis morte re- manerent. Proinde mediator ē inter nos et deū et mortalitatē habere oportet transeuntē. et beatitudinē pmanē- tem: ut p id quod transit congrueret morituris: et ad id qd pmanet trans- ferret ex mortuis. Boni igitur ange- li inter miseros mortales qz beatos im- mortales mediū esse nō possunt: qz ipi quoqz et beati et immortales sūt. Pnt aut mediū esse angeli mali: qz immor- tales sūt cū illis: miseros cū istis. Hīs contrarius est mediator bonus. qui

aduersus eorum immortalitatem et miseriam et mortalis esse ad tempus voluit et beatus in eternitate persistere potuit. Ac sic eos et immortales superbos et miseros noxios ne immortalitatis iactantia seducerent ad miseriam et sue mortalitatis humilitate et sue beatitudinis benignitate destruxit in eis. quorum corda per suam fidem mundas ab illorum immundissima dominacione liberauit. Homo itaque mortalis et miser longe scilicet ab immortalibus et beatis. quid eligat medium per quod immortalitatem a beatitudine copuletur. Quod posset delectare in demonum immortalitate miserum est: quod posset offendere in christi mortalitate iam non est. Ibi ergo cauenda est miseria sempiterna hic mors timenda non est quam non esse potuit sempiterna: et beatitudo amanda est sempiterna. Ad hoc se quippe interponit medius immortalis et miser. ut ad immortalitatem beatam transire non sinat: quam persistit quod impedit id est ipsa miseria. Ad hoc se autem interposuit mortalis et beatus: ut mortalitate transacta ut ex mortuis faceret immortales. quod in se resurgendo monstrauit: ut ex miseris beatos unquam ipse decessit. Alius ergo est medius malus quam sepat amicos: alius bonus qui reconciliat inimicos. Et ideo multi sunt medij separatorum: quia multitudo que beata est unius dei participatione fit beata. Cuius participationis prauiatione misera multitudo malorum angelorum que se opponit potius ad impedimentum quam interponit ad beatitudinis adiutorium. etiam ipsa multitudo obstrepit quodammodo ne possit ad illud unum beatificum perueniri ad quod ut perducemur. non multis sed uno mediatore opus erat: et hoc eo ipso cuius participatione sumus beati: hoc est verbo dei non facta sed per quod facta sunt omnia. Nec tamen ob hoc mediator est. quia

verbum. et maxime quippe immortale et maxime beatum. verbum longe est a mortalibus miseris: sed mediator per quod homo eo ipso vtiq; ostendens. ad illud non solum beatum verum etiam beatificum bonum non oportere queri alios mediatore: per quos arbitremur nobis peruenire gradus esse molientes. quia beatus et beatificus deus factus participans beatitudinis nostre operum participans de diuinitatis sue. Neque enim nos mortalitate et miseria liberans ad angelos immortales beatosque ita perducit ut eorum participatione etiam nos immortales et beati sumus: sed ad illam trinitatem cum angelis participatione beati sunt. Ideo quoniam in forma sui ut mediator esset infra angelos esse voluit. in forma dei supra angelos mansit: idem in inferioribus via vite qui in superioribus vita. ¶ Ca. xvi.

Non enim verum est quod idem platonius ait. platonem dixisse. nullum deum miscere homini: et hoc precipuum eorum sublimitatis ait esse specimen: quia nulla attrectacione hominum otamiantur. Ergo demones otamiantur fatetur: et ideo eos a quibus otamiantur mudare non possunt omnesque immundi pariter sunt: et demones otrectacione hominum et homines cultu demonum. Aut si et otrectari miseris misericordibus hominibus nec tamen otamiantur demones possunt: distinet perfectio. meliores sunt: quia illi si miscerentur otamiantur. Na hoc deorum dicitur esse precipuum: ut eos sublimiter sepato humana otrectacione otamiantur non possit. Deum quidem sumum omnium creatorem quem nos verum deum dicimus. sic a platone predicari asseuerat. quod ipse sit solus qui non possit penuria sermone humani quavis oracione vel modice operari: vix autem sapientibus viris. cum se viginti animi quantum licuit a corpore remouerunt. intellectum huius dei id quod interdum velut in altissimis tenebris

rapidissimo coruscamine lumē candi-
dū intermicare. Si ergo sup oīa vere
sumus deus intelligibili et ineffabili
quadā p̄sentia et si interdū. et si tanq̄
rapidissimo coruscamine lumē candi-
dum intermicās. adest tamē sapiētū
mentibꝫ. cū se quantū licuit a corpore
remouerūt. nec ab eis cōtamīari p̄t.
Quid est q̄ isti dñi p̄pterea cōstitūtur
longe in sublimi loco ne cōtractacōne
cōtamīarētur humanae. Quasi vero
aliud corpa illa etherea sūt: q̄ videre
sufficiat quoz luce terra quātū suffi-
cit illustratur. Porro si nō cōtamīā-
tur sidera cū videntꝫ quos deos oēs
visibiles dicit. nec demones hoīm cō-
tamīantꝫ aspectu. quāuis de pximo
videātur. an forte vocibꝫ hūanis cō-
tamīarētur qui acie nō cōtamīantur
oculorū. et ideo demōes medios habēt
per quos eis voces hoīm nunciētur. a
quibus longe absūt ut incontamina-
tissimi p̄seuerēt. Quid iam de ceteris
sensibus dicās. Non enī olfaciēdo cō-
tamīari vel dñi possent si adessent vel
cū adsūt demōes possunt viuoꝝ cor-
porū vaporibꝫ hūanoꝝ. si tātis sacri-
ficiorū cadauerimis nō contaminātur
midoꝝ. In gustādi autē sensu nulla
necessitate reficiēde mortalitatis vr-
gentur: ut fame adacti cibos ab ho-
mibꝫ querant: tactus vero in p̄tate
est. Nam licet ab eo potissimum sensu
cōtractacō dicta videatꝫ: hactenus
tñ si vellēt miscerentꝫ hominibꝫ. ut vi-
derēt et viderētur: audirēt et audirē-
tur. Tangēdi autē q̄ necessitas. Nam
neqꝫ homines id occupiscere auferent
cū deoz vel demonū bonoz cōspectu
vel colloquio fruerentꝫ. Et si tantū
curiositas p̄deretꝫ ut vellēt quonā
pacto quispiā posset inuitū tangere
deum vel demonē qui nisi captū nō p̄t
passerem. Vidēdo igitur visibulqꝫ
se p̄bendo et loquēdo et audiēdo: dñi

corpalliter misceri hominibꝫ possent.
Hoc autē modo demones si miscerentur
ut dixi et nō contaminātur. dñi autē cō-
tamīarentꝫ. si miscerentur incōtami-
nabiles dicit demōes. et cōtamīabi-
les deos. Si autē cōtamīantur et demo-
nes: quid conferūt hominibꝫ ad vitā
post mortē beatā. quos cōtamīati mū-
dare non possunt ut eos mūdos dñs
incōtamīatis possint adiūgere: in-
ter quos et illos medij constituti sūt.
Aut si hoc eis bñficij nō conferūt: q̄d
p̄dest hominibꝫ demonū amica media-
tio. An ut post mortem non ad deos
hōies p̄ demones transeāt. sed simul
viuāt vtriqꝫ cōtamīati. ac p̄ hoc neu-
tri beati: nisi forte quis dicat more sp̄-
giarū vel huiuscemodi rerū mundare
demōes amicos suos ut tanto ipi sor-
didiores fiant. quāto sunt hōies eis
velut tergentibꝫ mūdiores. Quod si
ita ē contaminatioribꝫ dñi miscerentꝫ de-
mōibꝫ: q̄ ne cōtamīarentꝫ hoīm p̄p̄-
tate cōtractacōneqꝫ vitarūt. An
forte dñi possint ab hominibꝫ cōtami-
natos mūdare demones. nec ab eis cō-
tamīari: et eo mō nō possunt et hōies.
Quis talia sentiat nisi quē facillacissi-
mi demōes deceperūt. Quid q̄ si videri
et videre. cōtamīatꝫ. Vidētur ab ho-
mibꝫ dñi quos visibiles dicit. claris-
sima mūdi lumina. et cetera sidera: tu-
tioresqꝫ sūt demones ab ista hoīm cō-
tamīacōne. qui non possunt videri ni-
si velint. Aut si nō videri sed videre
contamīat: negēt ab istis clarissimis
mūdi luminibꝫ quos deos opmātur
videri hōies. cū radios suos terras
usqꝫ p̄tēdāt. Qui tñ radij p̄ queqꝫ im-
munda diffusi nō cōtamīantur: et dñi
contamīarētur si hominibꝫ miscerē-
tur etiā si esset necessarius in subueni-
endo contactus. Nam radijs solis et
lune terra contingit: nec istā cōtami-
nat lucem. Quoz autē plurimū tam

doctos homines qui cuncta corporalia et sensibilia incorporeis et intelligibilibus postponenda iudicauerunt: cum agitur de beata vita corporaliu[m] directio[n]e nu[m] facere mencione[m]. **S**ibi est illud plerumque ubi ait: fugiendum est igitur ad clarissimam patriam: et ibi patet tibi omnia. **Q**ue igitur inquit classis aut fuga: nisi simile deo fieri? **S**i ergo deo quanto similior tanto fit quisque propinquior: nulla est ab illo alia longinquitas quam eius dissimilitudo. **I**ncorporei vero illi eterni et incommutabili tanto est anima hominis dissimilior: quanto reru[m] temporalium mutabiliumque cupidior. **Ca. xvij.**

Hoc ut sanetur quoniam immortalis puritati que in summo est ea que in inferioribus mortalibus et immunda conuenire non possunt opus est quidem mediatoris non tamen tali qui corpus quidem habeat immortale propinquum summis animam autem morbidum simile infirmis. quo morbo nobis inuadat potius ne sanemur quam adiuuet ut sanemur: sicut tali qui nobis infirmis ex corporis mortalitate coaptatus immortali spiritus iusticia per quam non locorum distantia sed similitudinis excellens manet in summis: mundanis liberandisque nobis vere diuinum prebeat adiutorium: quod perfecto incommutabilis deus absit ut otamiam coram timeret ex homine quo indutus est: aut ex hominibus inter quos in homine conuersatus est. **N**on enim parua sunt hec interim duo que salubriter sua incarnatione monstrant: nec carne posse otamiam veram dimittere: nec ideo putandos demones nobis esse meliores quod non habent carnem. **H**ic est sicut cum sancta scriptura predicat mediator det et hominem homo christus ihesus: de cuius et diuinitate qua patri est spiritus equalis et humanitate qua nobis factus est filius non hic locus est: ut opteter per nostra facultate dicamus. **Ca. xviii.**

Alii autem illi fallacesque mediatores

res demones que cum spiritus immundicia miseri et maligni multis effectibus clarescant per corporaliu[m] tamen locorum interualla aereorum corporum leuitate a propectu animorum nos auocare atque auertere moluntur non viam prebent ad deum sed ne via teneatur impediunt: quoniam quidem ipsa via corporaliu[m] que falsissima est et plenissima erroris que non iter agit iusticia quoniam non per corporale altitudinem sed per spirituale hoc est incorporeale similitudinem ad deum debemus ascendere: in ipsa tamen via corporali qua demonum amici per elementorum gradus ordinant inter ethereos deos et terrenos homines aereis demonibus mediis constitutis hoc deos optamantur habere precipuum: ut propter hoc interuallu[m] locorum directio[n]e non otammetur humana. **I**ta demones otamiam potius ab hominibus quam homines mundari a demonibus credunt: et deos ipsos otamiam potius se in hiis loci altitudine munitur. **Q**uis tam infelix est ut ista via mundari se existimet ubi homines otamiantes demones otamiam diuini otamiam abiles predicantur et non potius eligat viam ubi otamiantes magis demones cutuntur et ab incommutabili deo ad inmundam societatem incommutatorum angelorum homines a otamiam coram mudentur. **Ca. xix.**

Sed ne de verbis etiam nos certare videamur quoniam nonnulli istorum ut ita dixerim demoniacorum in quibus et lateo est eosdem prohibet ab aliis angelos dici quos ipsi demones nuncupant: nam michi de bonis angelis aliquid video differendum quos isti esse non negant: sed eos bonos demones vocant que angelos malum. **N**os autem sic scriptura loquitur secundum quam christiani sumus: angelos quidem partim bonos partim malos. **N**umquam vero bonos demones legimus: sed ubique illarum harum hoc nomen positum reperitur siue demones siue demonia dicantur non nisi maligni significatur spiritus. **E**t hac

loquēdi cōsuetudinē mtantū populi
usq; quaq; secuti sunt: ut eorū etiā qui
paganī appellātur. et deos multos ac
demōes colēdos esse ostendūt: nullus
fere sit tā līatus et doctus. qui aude-
at in laude vel seruo suo dicere demo-
nē habes: s; quilib; hoc dicere volue-
rit. non se aliter accipi q̄ maledicere
voluisse dubitāe nō possit. **Que** igit̄
nos causa cōpellit. ut post offensionē
auriū tā multaz. ut iam pene sit oim-
que hoc v̄bū nō nisi in malā partē au-
dire osueuerūt qd̄ diximus. cogamur
exponē. cū possimus angeloꝝ nomie
adhibito eandē offensionē que noīe
demonū fieri poterat euitāe. **Ca. xx.**

Quamq; etiā ipsa origo huius
noīs si dīmos intueamur libros
aliquid affert cogitōe dignissimū.
Demonēs enī dicūtur. qm̄ vocabulū
grēcū est absentiā nomiatī. **Apostolus**
aut spū sancto locutus ait. **Sciē-**
tia inflat caritas vero edificat. **Quod**
recte aliter nō intelligitur. nisi sciētia
tunc p̄desse cū caritas inest: sine hac
aut inflare: id ē in supbiā inamissime
quasi v̄tolitatis extollē. **Est** ergo in
demonib; sciētia sine caritate: et ideo
tā inflati hoc est tā supbi sūt: ut hono-
res dīmos et religiōis fuitūtē. quā v̄o
deo deberi sciūt. sibi sategerit exhiberi:
et quantū possunt. et apud quos pos-
sūt. adhuc agūt. **Cōtra** supbiā porro
demonū qua p̄ meritis possidebatur
genus hūanū. dei hūilitas q̄ in xp̄o
apparuit. quātā v̄tutē habeat. homi-
aīe nesciūt immūdiā elacōis inflatē
demonib; similes. supbia nō sciētia.
Si aut demōes etiā hoc **Ca. xxi.**
ita sciūt: ut ei dño infirmitate carnis
induto dixerit. **Quid** nobis et tibi ihu
nazarene? **Vemisti** p̄dere nos. **Clā-**
rū est in hīs v̄bis. q̄ in eis et tanta sci-
entia erat: et caritas non erat. **Penā**
quippe suā fornicabāt ab illo: nō in

illo iusticiā diligebāt. **Tantū** vero eis
innotuit q̄ntū voluit: tantū aut voluit
quantū oportuit. **S;** innotuit nō sicut
angelis sanctis qui eius scdm̄ id qd̄
dei verbū ē p̄cipata eternitate p̄fru-
untur: s; sicut eis terredis innotescen-
dū fuit. ex quorū tirānicā quodāmodo
ptate fuerat liberaturus p̄destinatos
in suū regnum. et gloriā semp̄vraçē:
et veraciter sempiternā. **Innotuit** er-
go demōib; nō p̄ id qd̄ est v̄ta eter-
na et lumē incommutabile qd̄ illuminat
pios. cui vidēdo p̄ fidē q̄ in illo ē cor-
damūdatur: s; p̄ quedā tēporalia sue
v̄tutis effecta et oculissima signa p̄-
sentie q̄ angelicis sensib; etiā maligno-
rū spiritū potius q̄ infirmitati hōim
possent esse aspiciua. demiq; qm̄ ea pau-
lulū supprimēda iudicavit. et aliquāto
altius latuit dubitavit de illo demonū
p̄nceps. eūq; temptavit an xp̄us esset
explorās q̄ntū se tēptari ip̄e p̄misit.
ut hōiem quē gerebat ad nr̄e imita-
cōis t̄paret exēplū post illā v̄o tē-
ptacōz. cū angelicē sc̄ptū ē ministrā-
rēt ei homi v̄q; et sancti. ac p̄ hoc spi-
ritib; immūdis metuēdi et tremendi-
magis magisq; innotescēbat demo-
nib; q̄ntus esset: ut ei iubētū quāuis in
illo ostēptibilis videret carnis infir-
mitas. resistē nullus audēt. **Ca. xxij.**

His igitur angelis hominis omnis
corpaliū tēporaliūq; rerū sciē-
tia qua inflatur demones vilis est: nō
q̄ eaz ignari sūt. sed qd̄ illis dei qua
sanctificatur caritas cara ē: p̄re cuius
nō tm̄ incorpali verū etiā incommutabi-
li et ineffabili pulchritudine. cuius san-
cto amore inardescūt. omnia que infra
sūt. et qd̄ illud ē nō sūt. seq; ip̄os in-
ter illa ostēnūt: ut ex toto q̄ homi sūt
eo bono ex quo homi sūt p̄fruatur: et
ideo certius etiā tēporalia et mutabi-
lia ista nouert q̄ eoz p̄cipales cau-
sas in v̄bo dei aspiciūt. p̄ qd̄ factus ē

mūdu: quib; causis quedā probā-
tur quedā reprobātur: cūcta ordinā-
tur. Demones aut nō eternas tēpor;
causas et quodāmō cardinales in dei
sapiētia o tēplāt. h; quorūcūq; signoz;
nobis occultoz; maiore expiētia mul-
to plura q̄ hoies futura p̄spiciūt: dis-
posicōes q̄ suas aliquādo p̄nūciant.
Demq; sepe isti: nunq̄ illi omīno fallū-
tur. Aliud ē enī tēporalib; tēporalia
et mutabilib; mutabilia: diectae. eis;
q; tēporalē et mutabilē modū suē vo-
lūtatis et facultatis inserere. qd̄ demo-
nib; certa racōe p̄missum ē: aliud aut
in eternis atq; incommutabilib; dei le-
gib; q̄ in eius sapiētia viuūt mutacō-
nes tēporū p̄uidē. deiq; volūtate q̄ tā
certissima q̄ potētissima ē oīm. spūs
eius participacōe cognoscere: qd̄ san-
ctis angelis recta discrecōe donatus
est. Itaq; nō solū eterni verū etiā bñ
sūt: bonū aut quo beati sūt. deus illis ē
a quo creati sūt. Illius quippe in decli-
nabiliter participacōe et o tēplacōne
p̄fruūtur. ¶ Ca. xxij.

Dos si platonici malunt deos q̄
demones dicere eisq; annuera-
re quos a summo deo oditos deos scri-
bit eoz; auctor: et m̄gr̄ plato: dicat q̄
volūt. Nō enī cū eis de v̄boz; o trou-
sia laborādū ē. Si enī sic immortales
ut tñ a summo deo factos est non p̄ se-
ip̄os h; ei a quo facti sunt adherēdo
beatos esse dicūt: hic dicūt q̄ dicimul
quolib; eos noīe appellēt. Nam aut
platonicoz; esse sentētiā siue oīm siue
melioz; in eoz; lris inueniri potest.
Nā et de ip̄o noīe q̄ huiusmōi immor-
talē beatāq; creaturā deos appellant
ideo inter nos et ip̄os pene nulla dis-
sensio ē: q̄ et in nostris sacris literis
legitur. Deus deoz; dñs locutus est.
Et alibi. Cōfitemini deo deoz;. Et ali-
bi. Rex magnus sup omēs deos. Il-
lud aut vbi scriptū est terribilis ē su-

per omēs deos: cur dictū sit deinceps
ostendit. Sequit̄ enī. Qm omēs dij
gentiū demonia: dñs aut celos fecit.
Sup omēs ergo dixit. h; gentiū: id ē
quos gētes p̄ dijs habēt q̄ sūt demo-
nia: ideo terribilis s̄b quo terroē. dño
dicebāt. Venisti p̄dere nos. Illō ve-
ro vbi dicit̄ deus deoz;. nō p̄t intelli-
gi deus demōioz;: et rex magnus sup
omēs deos. ablit ut dicat̄ rex magnus
sup oia demonia. S; hoies q̄ in ip̄o
dei: eadē sc̄ptura deos appellat. Ego
in q̄t dixi dij estis: et filij excelsi omēs.
Potest itaq; intelligi hoz; deoz; de
qui dictus ē deus deoz;: et sup hos de-
os rex magnus q̄ dictus ē rex ma-
gnus sup omēs deos. Verūtāmē cū
a nobis q̄riat̄ si hoies dicti sūt dij. q̄
in ip̄o dei quē p̄ angelos vel p̄ hoies
alloquit̄ deus: quātō magis immor-
tales eo noīe digni sūt. qui ea fruūt̄
beatitudie ad quā deū colēdo cupiūt
hoies p̄uemes. Quid respondēbimus
misi nō frustra in sc̄pturis sanctis ex-
p̄ssius hoies nūcupatos deos. q̄ illos
immortales et beatos. quib; nos eq̄-
les futuros in resurrectōe p̄mittit: ne-
sc; p̄pter illoz; excellētiā aliq̄e eoz;
nobis ostituit̄ deū infidelis audēt in-
firmitas qd̄ in hoīe facile est euitare.
Euidētius dicit̄ debuerūt hoies dij in
ip̄o dei: ut certi ac fidētes fierēt cum
esse deū suū qui dictus est deus deoz;.
Quia et si appellētur dij immortales il-
li et beati qui i celis sūt: nō tñ dicti sūt
di deoz; id est di hoīm in ip̄o dei cō-
stitutoz;. quib; est dictū. Ego dixi dij
estis: et filij excelsi omēs. Hinc est q̄
ait ap̄tus. Et si sūt qui dicūtur di siue
in celo siue i terra: sicuti sūt di multi et
dñi multi: nobis tñ vnus deus pater
ex quo oia. et nos in ip̄o: et vnus dñs
ihus xp̄us p̄ quē omia. et nos p̄ ip̄m.
Nō multū ergo de noīe disceptādū ē
cū res ip̄a ita clareat. ut ab scrupulo

dubitacōnis aliena sit. Illud vero q̄ nos ex eorū immortalū beatorū numero missos esse angelos dicimus. q̄ dei volūtate hominib; annūciarēt: illis aut non placet q̄ hoc ministeriū non per illos quos deos appellant id est immortales et b̄tōs s; p̄ demōes fieri credūt. quos immortales tantū non etiā beatos audēt dicē: aut ita certe immortales et beatos. ut tñ demones bonos nō deos sublimiter collocatos. et ab humana cōtractacōe semotos: quāuis noīs cōtrouersia videat̄ tñ ita detestabile est nomē demonū: ut hoc modis om̄ib; a sanctis angelis nos remouē debeamus. Nūc ergo ita liber iste claudat̄: ut sciamus immortales et beatos quolib; vocētur. q̄ tñ facti sūt et creati: medios nō esse ad immortalitatē beatitudinēq; p̄ducēdis mortalib; miseris a quib; vtraq; differētia sepant̄. Qui aut̄ mediū sūt om̄inē habēdo immortalitatē cū superiorib; miserā cū inferiorib;: qm̄ merito malicie sūt miseri: b̄titudinē quā nō hnt̄ inuidere nobis possunt potius q̄ p̄tere. Sñ nichil habet amici demonū qd̄ nob̄ dignū afferat. cur eos nos tanq̄ aduatores colere debeamus: quos potius ut deceptores euitāe debemus. Quos aut̄ bonos et ideo nō solum immortales. verū etiā b̄tōs deorū noīe sacris et sacrificijs p̄pter vitā beatam post mortē adipiscēdā colēdos putāt: qualescūq; illi sūt et quolibet vocabulo digni sint nō eos velle p̄ tale religionis obsequiū nisi vnū deū coli a quo creati et cuius participacōe beati sūt: adiuuāte ip̄o in sequēti libro diligētius differemus.

Explicit liber nonus.

Incipiūt capitula libri decimi.

i **C** Verā beatitudinē siue ange-

lis siue hominib; p̄ vnū deū tribui etiā platonicos defuisse s; vtrū hñ quos ob hoc ip̄m colēdos putāt vni tantū deo an etiam sibi sacrificari velint esse querendū.

ii **C** De supna illuminacōne qd̄ plotinus platonicus senserit.

iii **C** De vero dei cultu platonici q̄uis creator ē vniuersitatis intellexerit deuarūt colēdo āgelos seu bonos seu malos honore diuino.

iiii **C** Qd̄ vni vero deo sacrificiū debetur.

v **C** De sacrificijs q̄ deus nō requirit s; ad significacōz eorū offerri voluit que requirit.

vi **C** De vero p̄fectoq; sacrificio.

vii **C** Qd̄ sanctorū angelorū ea sit in nos dilectio ut nos nō sitis olisimus veri dei velint esse cultores.

viii **C** De miraculis q̄ deus ad corroborandā fidē priorū etiā p̄ angelorum ministeriū p̄missis suis adhibere dignatus est.

ix **C** De illicitis artib; erga demonū cultū et quib; porphirius platoniciis quedā p̄bando quedā q̄ improbando versat̄.

x **C** De thoxgia q̄ falsam purgacōne animis demonū inuocacōne p̄mittit.

xi **C** De eplā porphirij ad aneton tē egiptiū qua petit de diuinitate demonū se doceri.

xii **C** De miraculis q̄ p̄ sanctorū angelorū ministeriū deus verus opatur.

xiii **C** De inuisibili deo q̄ se visibilē sepe p̄stiterit nō scdm̄ qd̄ est sed scdm̄ q̄ poterat ferre certētes.

xiiii **C** De vno deo colēdo nō solum